

Sancti Gregorii Papæ Primi Cognomento Magni Opera

In Tres Tomos Distributa. Ex quamplurimis MSS. Codicibus emendata ;
Additæ Sunt Quædam Notæ in Dialogos & Epistolas ejusdem S. Gregorii

Gregor <I., Papst>

Lutetia Parisiorum, 1675

Homilia XX. Et porta atrij interioris in via Australi: & mensus est à porta
usque ad portam in via Australi, centum cubitos. Et introduxit me in
atrium interius ad portam Australem: & mensus est ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74915)

ibid. Quia disciplinae custos & benignus, dicit: Cumque A
Tob. 31. b sederem quasi rex, circumspexit me exercitus, et
 tamen marentium consolator. Quia humilis fuerat,
 dicit: Si contempsit subire iudicium cum seruo meo &
ibidem. ancilla mea, cum disceptarent adversum me. Quia
ibidem. hospitalis fuerat, fatetur: Si despecti pretereuntem,
 eo quod non habuerit indumentum. Quia largus in
ibidem. donis, dicit: Si non benedixerunt mihi latera ejus,
 & de velleribus ovium mearum calefactus est. Quia
ibidem. violentus non fuerat, testatur, dicens: Si levavi
 super pupillam meam, cum viderem me in por-
 ta superiore. Quia de inimici periculo nunquam
 exultaverat, dicit: Si gavisus sum ad ruinam ejus
 qui me oderat. Quia patiens fuit, & etiam suorum
 malitiam æquanimitè pertulit, dicit: Si non dixe-
 runt viri tabernaculi mei, Quis dei de carnibus ejus
 ut saturemur? Quid est hoc, quod vir sanctus tot
 suas virtutes inter flagella enumerat? Quid est,
 quod ore suo opera quæ fecerat, laudat: nisi quia
 inter vulnera & verba quæ hunc ad desperationem
 trahere poterant, ad spem animum reformat? Et
 qui in prosperitate humilis fuit, revocatis bonis suis
 ad memoriam, infractus in adversitate permansit.
 Cujus enim animum inter tot flagella, illa verba ad
 desperationem non impellerent, nisi sibi ad memo-
 riam bona quæ fecerat revocasset? Vidit igitur san-
 ctus vir mentem suam auditis tot malis ad despera-
 tionem concuti, & mirabiliter studuit in spe certa
 ex bonis suis actibus solidari. Sic impletur quod
 scriptum est: In die bonorum ne immemor sis malo-
 rum, & in die malorum ne immemor sis bonorum. Si
 enim cum bona habemus, malorum reminiscimur,
 quæ aut jam passi sumus, aut adhuc pati possumus:
 accepta bona mentem non elevat, quia eorum
 gaudium timor memoriæ malorum premit. Et si
 cum mala habemus, bonorum reminiscimur, quæ
 aut jam accepimus, aut adhuc nos posse accipere
 speramus, malorum pondus animum in desperatio-
 nem non deprimit, quia hunc ad spem memoria
 bonorum levat. Si itaque fratres charissimi, sic per
 præcepta Dominica & per sanctorum exempla gra-
 dimur, ut nos nec prosperitas elevet, nec adversi-
 tas frangat, habere nos ante omnipotentis Dei ocu-
 los palmas hinc & inde monstramus: Cui est honor
 & gloria, in sæcula sæculorum. Amen.

HOMILIA XX.

Ezech. c. Et porta atrij interioris in via Australi: &
XL. v. 27. mensus est à porta usque ad portam in via
 Australi, centum cubitos. Et introduxit
 me in atrium interius ad portam Australem:
 & mensus est portam juxta mensu-
 ras superiores, thalamum ejus, & fron-
 tem ejus, & vestibulum ejus eisdem men-
 suris, & fenestras, & vestibulum ejus in
 circuitu quinquaginta cubitos longitudi-
 nis, & latitudinis viginti quinque cubi-
 tos: & vestibulum per gyrum longitudine
 viginti & quinque cubitorum, & latitu-
 dine quinque cubitorum: & vestibulum
 ejus ad atrium exterius, & palmas ejus
 in fronte: & octo gradus erant quibus
 ascendebatur ad eam. Et introduxit me
 in atrium interius per portam Orientalem,
 & mensus est portam secundum men-
 suras superiores: thalamum ejus, & fron-
 tem ejus, & vestibulum ejus, sicut supra:
 & fenestras ejus, & vestibula ejus in cir-
 cuitu longitudine quinquaginta cubito-

rum, & latitudine viginti quinque cubito-
 rum. Et vestibulum ejus, id est, atrij ex-
 terioris, & palma calata in fronte ejus
 hinc & inde, & in octo gradibus ascen-
 sus ejus. Et introduxit me ad portam que
 respiciebat ad Aquilonem: & mensus est
 secundum mensuras superiores, thalamum
 ejus, & frontem ejus, & vestibulum ejus,
 & fenestras ejus per circuitum, longitu-
 dine quinquaginta cubitorum, & latitudi-
 ne viginti quinque cubitorum. Et vestibulum
 ejus respiciebat ad atrium exterius:
 & calatura palmarum in fronte ejus hinc
 & inde, & in octo gradibus ascensus ejus.
 Et per singula gazophylacia ostium in
 frontibus portarum. Ibi lavabant holo-
 caustum.

Propheta verba, quæ largiente Domino hodie
 charitati vestre loquenda sunt, lectione magis
 indigent, quàm expositione. Ea enim in tribus portis
 interioribus replicantur quæ secundò jam, veltertiò
 de exterioribus dicta sunt. Pauca verò in earum
 descriptione permittantur. Unde necesse est ea nos
 quæ jam dicta sunt, legendo transcurrere, ut ea
 quæ dicenda sunt, licentiùs possimus enodare. Ita-
 que nunc dicitur: [Et porta atrij interioris in via
 Australi: & mensus est à porta usque ad portam
 in via Australi, centum cubitos. Et introduxit me
 in atrium interius ad portam Australem: & men-
 sus est portam juxta mensuras superiores, thalamum
 ejus, & frontem ejus, & vestibulum ejus eisdem
 mensuris: & fenestras ejus, & vestibulum ejus in
 circuitu quinquaginta cubitos longitudinis, & la-
 titudinis viginti quinque cubitos, & vestibulum per
 gyrum.] Cuncta hæc superius dicta atque expolita
 esse meministis. Necdum verò est dictum quod de
 eodem vestibulo subditur: [Longitudine viginti &
 quinque cubitorum, & latitudine quinque cubito-
 rum: & vestibulum ejus ad atrium exterius.]
 Atque iterum hoc quod jam superius dictum fuerat,
 replicatur, cum dicitur: [Et palmas ejus in fron-
 te.] Et statim quod adhuc dictum non fuerat, sub-
 ditur: [Et octo gradus erant in quibus ascendeba-
 tur ad eam.] Hoc quoque quod de Australi porta
 scriptum est, de Orientali quoque porta in eodem
 ordine narratur. Nam protinus subinfertur: [Et
 introduxit me in atrium interius per portam Orien-
 talem: & mensus est portam secundum mensuras su-
 periores, thalamum ejus, & frontem ejus, & ve-
 stibulum ejus sicut supra: & fenestras ejus, &
 vestibula ejus in circuitum longitudine quinquagin-
 ta cubitorum, & latitudine viginti quinque cubito-
 rum. Et vestibulum ejus, id est, atrij interioris,
 & palma calata in fronte ejus hinc & inde, & in
 octo gradibus ascensus ejus.] Ea quoque, quæ de
 Australi porta & Orientali dicta sunt, in eisdem
 verbis etiam de porta quæ ad Aquilonem respicit,
 replicantur. Nam subditur: [Et introduxit me ad
 portam qua respiciebat ad Aquilonem, & mensus
 est secundum mensuras superiores, thalamum ejus,
 & frontem ejus, & vestibulum ejus, & fenestras
 ejus per circuitum, longitudine quinquaginta cubi-
 torum, & latitudine viginti quinque cubitorum. Et
 vestibulum ejus respiciebat in atrium exterius, &
 calatura palmarum in fronte illius hinc & inde,
 & in octo gradibus ascensus ejus.] Quid itaque
 interiori atrio, quid thalamo, quid frontibus,
 quid vestibulo, quid fenestris, quid longitudine &
 latitudine, quid palmarum calaturâ signetur, la-
 tere jam superius diximus: nec oportet ut in eisdem
 iterum, sed in his solummodo quæ necdum dicta
 sunt,

sunt, occupemus. Nunc ergo quaerendum nobis est, quae istae tres portae interiores sint: vel quid est quod earumdem portarum vestibula vinctiquinque cubitis longitudine, & quinque cubitis latitudine metiuntur: vel cur ad eas non septem, sicut de portis exterioribus dictum fuerat, sed octo gradibus ascenditur. Porta enim atrij interioris quae superius dicta est, de his tribus portis interioribus non est: quia illa contra Orientis & Aquilonis portam respicere dicitur, istae autem singulae interioris ad Austrum vel Orientem & Aquilonem positae esse memorantur. Unde recte per illam aditus interior designatur; quia sicut praecedenti locutione jam dictum est, vel Judaeis & Gentilibus, vel inchoantibus atque in bono perseverantibus, vel à bono cadentibus, sed post culpas per poenitentiam surgentibus patet. Nunc autem postquam singulae in Oriente & Aquilone & Austro portae descriptae sunt, cur interioris atrij rursus portae singulae in Austro & Oriente atque Aquilone describuntur? Aspirante Domino, magna intentione opus est sinum tantae profunditatis indagare. Si enim portarum nomine sanctos praedicatores accipimus: sciendum nobis est, quia una est Ecclesia in praedicatoribus Testamenti veteris ac novi. Portae autem, septem vel octo gradus habent: quia sancti Spiritus septiformem gratiam concorditer praedicant: octavo vero gradu annunciant praemium retributionis aeternae. Unde scriptum est: *Da partes septem, necnon & octo.* Quid itaque dicere possumus exteriores portas, nisi antiquos patres fuisse, qui per praeccepta Legis noverant opera populi magis, quam corda custodire: ut interiores portas praedicatoribus sanctae Ecclesiae debeamus accipere, qui spiritualibus monitis discipulorum suorum corda custodiunt, ne malis que non faciunt, vel in cogitationibus delectentur. Per illas enim septem gradibus ascendi dicitur, istarum vero octo graduum ascensus esse perhibetur: quia & in veneratione Legis dies septimus fuit, & in novo Testamento octavus dies in sacramento est: is videlicet, qui Dominicus appellatur, qui tertius à passione, vel in cogitationibus delectentur. Per illas enim septem gradibus ascendi dicitur, istarum vero octo graduum ascensus esse perhibetur: quia & in veneratione Legis dies septimus fuit, & in novo Testamento octavus dies in sacramento est: is videlicet, qui Dominicus appellatur, qui tertius à passione, vel in cogitationibus delectentur. Per illas enim septem gradibus ascendi dicitur, istarum vero octo graduum ascensus esse perhibetur: quia & in veneratione Legis dies septimus fuit, & in novo Testamento octavus dies in sacramento est: is videlicet, qui Dominicus appellatur, qui tertius à passione, vel in cogitationibus delectentur.

Eccel. 11. a

1. Cor. 3. d

1. Cor. 2. b

Rom. 1. a

2. Cor. 1. c

A gradus prius ascensus earum describitur, & postmodum per octo. Per octavum etenim gradum illius vitae mysteria signantur, quam in secretis suis perfecti intelligunt, qui jam cuncta temporalia mente transcendere noverunt, qui praesentem vitam quae septem dierum curriculo evolvitur, plene despiciunt, qui de intima contemplatione pascuntur. Habent igitur portae spiritualis aedificij septem gradus: quia timorem Domini, pietatem & scientiam, fortitudinem & consilium; intellectum & sapientiam suis auditoribus praedicant. Sed cum jam omnia dimitti praecipiant, cum nihil in hoc mundo diligi admonent, nil per affectum teneri, cum contemplationi caelestis patriae intendi, atque in ejus suadent mysteriis delectari, gradum addunt, & ad interiora trajiciunt. Ille gradus doctore Veritate cuidam ostensus est, cui cum Legis praeccepta dicerentur, respondit: *Hac omnia custodivi à juventute mea.* Quasi enim jam in septem gradibus stabat, cum à juventute sua omnia custodisse diceret. Sed ei mox dicitur: *Adhuc unum tibi deest: Si vis perfectus esse, vade. vende omnia quae habes, & dā pauperibus, & habebis thesaurum in caelo. & veni sequere me.* In quibus verbis octavum quidem gradum vidit, sed ascendere noluit; quia tristis abcessit. Quisquis itaque contemptis rebus temporalibus aeternitatis contemplatione pascitur, caelestis regni gaudia rimatur. Post septem gradus quos timendo & operando atque intellectu sapientiae succrescendo tenuit, octavo gradu interioris portae aditum intravit. Per octavum quoque numerum & dies aeterni judicij, & carnis resurrectione designatur. Unde & Psalmus, qui pro octava scribitur, à pavore judicij est inchoatus, cum dicitur: *Domine, ne in ira tua arguas me, neque in furore tuo corripas me.* Nunc enim tempus est misericordiae, in illo autem judicio dies ira. In quo videlicet die, omne hoc tempus finitur quod septem diebus evolvitur. Quia autem post septem dies sequitur, jure octavus appellatur. In quo & caro nostra resurget ex pulvere: ut sive bona, sive mala quae egit, recipiat à Veritate. Unde & per Legem quoque octavo die fieri circumcisio jubetur. Nam per membrum quod circumciditur, mortalis propagatio generatur, decedentium quoque & succedentium numerus augetur. Sed quia in resurrectione mortuorum nec carnis jam propagatio agitur, & decessio atque successio nulla erit, quia sicut scriptum est: *Neque nubent, neque nubentur, sed aetherum sicut angelus in caelo;* octava die precipitur praepitium incidi. Ibi enim locum jam carnis propagatio non tenet, ubi resurgens caro perseverantiam aeternitatis habet. Per hoc membrum mater virgo descendit, quae Deum in utero sine virili admixtione concepit, qui primus nobis aeternae patriae gloriam in sua resurrectione monstravit. Resurgens à mortuis, jam non moritur, & mors eius non dominabitur. Nobisque exemplum dedit, ut ea fieri in die ultimo de nostra carne credamus, quae facta de carne illius in die resurrectionis agnovimus. Sed quia de carnis resurrectione nobis sermo se intulit, triste nimis & valde lugubre est, quod quosdam in Ecclesia stare, & de carnis resurrectione dubitare cognoscimus. Hanc autem antiqui patres venturam esse certissime crediderunt, etiam cum nullum adhuc ejusdem resurrectionis exemplum tenerent. Quia igitur damnatione digni sunt, qui & exemplum jam Dominicae resurrectionis acceperunt, & tamen adhuc de sua resurrectione dissident? Pignus tenent, & fidem non habent. Ecclesiam replent, sed quia de resurrectione sua dubitant, mente vacua stant. De hac resurrectione per beatum Job dicitur: *Scio quod Redemptor meus vivit, & in novissimo die de terra surrecturus sum, & rursus circumdabor pelle mea, & in carne mea videbo Deum: quem visurus sum ego ipse.*

Mat. 19. c

ibidem.

Rf. 6.

Mat. 22. c

6. d

Job. 19. d

O O O

S. Greg. Tom. I.

oculi mei conspiciuntur sunt, & non alius. Hinc etiam per Psalmistam dicitur: *In conspectu eius procedunt universi qui descendunt in terram.* In terra enim mortui non spiritu, sed corpore descendunt. In conspectu ergo Domini procedunt qui in terram descendunt: quia resurgendo ad iudicium veniunt qui nunc in pulvere putrescunt. Hinc iterum dicit: *Sitit in te anima mea, quam multipliciter tibi caro mea. Sitit anima mea ut Deum videat: caro quid sicut, nisi ut resurgat?* Hinc rursus ait: *Aufer spiritum eorum, & deficient: & in pulverem suum revertentur.* Moxque de carnis resurrectione subiungit: *Emitte spiritum tuum, & creabuntur, & renovabis faciem terrae.* Hinc iterum dicit: *Exurge Domine in requiem tuam, tu & arca sanctificationis tuae.* Exurrexit enim Dominus in requiem suam, cum carnem suam de sepulcro suscitavit. Post hunc quoque exurgit & arca: quia resurgit Ecclesia. Hinc per eundem Prophetam de quo loquimur, scriptum est: *Ossa arida, audite verbum Domini. Hec dicit Dominus Deus ossibus his: Ecce ego intromittam in vos spiritum, & vivetis. Et dabo super vos nervos, & succrescere faciam super vos carnes, & superextendam in vos cutem, & dabo vobis spiritum, & vivetis.* Hinc est quod Propheta alius per resurrectionem Domini humanum genus vidit in fine suscitari, atque ait: *Vivificabit nos post duos dies, in die tertia suscitabit nos, & vivemus in conspectu eius.* Hinc est, quod cum de semetipso Dominus loqueretur, adiunxit: *Nolite mirari hoc, quia venit hora in qua omnes qui in monumentis sunt, audient vocem eius. Et procedent qui bona fecerunt, in resurrectionem vite: qui vero mala egerunt, in resurrectionem iudicii.* Hinc Paulus ait: *Vnde etiam salvatorem expectamus Dominum Iesum Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostrae, configuratum corpori claritatis suae.* Hinc iterum dicit: *Si enim credimus quod Iesus mortuus est & resurrexit, ita & Deus eos qui dormierunt per Iesum, adducet cum eo.* Qui rursus ait: *Primitias dormientium Christus.* Si enim nos à mortis somno non surgimus, quo modo resurrectionem Dominicam primitias habemus? Ecce veteres ac novi patres uno sibi spiritu de carnis resurrectione concordant. Ecce ipsa per se Veritas prius voce docuit, quod de resurrectione carnis postmodum opere demonstravit: & tamen adhuc quorundam infirmitas fidem non habet in domo fidei stans. Sed mirari solent qualiter caro reviviscere possit ex pulvere. Mirentur igitur * altitudinem caeli, molem terrae, abyssos aquarum, omnia quae in mundo sunt, ipsos quoque Angelos creatos ex nihilo. Minus est valde aliquid ex aliquo facere, quam omnia ex nihilo fecisse. Ipsa nobis elementa, ipsae rerum species, resurrectionis imaginem praedicant. Sol enim quotidie nostris oculis moritur, quotidie resurgit. Stellae matutinis horis nobis occidunt, vespere resurgunt. Arbusta aestivalis temporibus plena foliis & frugibus videmus, quae hiemali tempore nuda foliis, floribus, ac fructibus, & quasi arida remanent; sed vernali sole redeunte, cum à radice humor surrexerit, suo iterum decore vestiuntur. Cur ergo de hominibus diffidit, quod fieri in lignis videtur? Sed saepe pulverem putrescentis carnis aspiciunt, & dicunt: Unde ossa & medulla, unde caro vel capilli poterunt in resurrectione reparari? Haec itaque requirentes, parva semina ingentium arborum videant, atque si possunt dicant: Ubi in eis latet tanta moles roboris, tanta diversitas ramorum, tanta multitudo, & viriditas foliorum, tanta species florum, tanta ubertas, sapor atque odor fructuum? Numquid nam semina arborum odorem vel saporem habent, quem ipsae post arbores in suis fructibus profertur? Si ergo ex semine arborum, quod videri non potest, produci potest, cur de pulvere

A carnis humanae diffidit, quia ex eo reparari forma valeat, quae non videtur? Saepe autem obijcere inanem quaestunculam solent, quae dicunt: Carnem hominis lupus comedit, lupum leo devoravit, leo moriens ad pulverem rediit, cum pulvis ille suscitatur, quo modo caro hominis à lupi & leonis carne dividitur? Quibus quid respondere aliud debemus, nisi ut prius cogitent qualiter in hunc mundum venerint, & tunc invenient qualiter resurgant? Certè tu homo qui loqueris, aliquando in matris utero spuma sanguinis fuisti: ibi quippe ex patris femine, & matris sanguine parvus ac liquidus globus eras. Dic rogo, si nosti, qualiter ille humor feminis in ossibus duruit, qualiter in medullis liquidus remansit, qualiter in nervis solidatus est, qualiter in carne crevit, qualiter in cute extensus est, qualiter in capillis atque unguibus distinctus, ita ut capilli molliores carnibus, & ungues essent teneriores ossibus, carnibus duriores. Si igitur tot & tanta ex uno semine per species distincta sunt, & tamen in forma remanent conjuncta; quid mirum si possit omnipotens Deus in illa resurrectione mortuorum, carnem hominis distinguere à carne bestiarum, ut unus idemque pulvis & non resurgat in quantum pulvis lupi & leonis est, & tamen resurgat in quantum pulvis est hominis? Vide itaque homo, qualiter ad vitam venisti, & nequaquam dubites ad vitam qualiter redeas. Cur autem ratione vis comprehendere quo modo redeas, qui ignoras quo modo venisti? Da potentia creatoris tui quod comprehendere non vales de temetipso. Certè enim quia tu ex terra factus es, terra verò ex nihilo, tu es creatus ex nihilo. Ne ergo de carnis tuae resurrectione desperes, perpende prudenter, quia minus est Deo reparare quod erat, quam fecisse quod non erat. Si non potes resurrectionis effectum ratione comprehendere, perpende quam multa sunt quae non intelligis qualiter sint, & tamen esse non dubitas. Dic rogo si nosti, gyrus caeli, terrae cardines, aquarum abyssi, ubi finiuntur, ubi suspensi sunt? Seminus autem, quia quod ex nihilo factum est, pendet in nihilo. Sed si est aliquid quod dicitur nihilum, jam nihil non est. Si autem nihil est nihilum, nusquam mundi moles dependet, nec est ubi sit quod creatum est ut sit. Quo modo ergo nusquam est quod novimus quia est? Sed haec fortasse ad te multa sunt: ad temetipsum homo revertere. Certè ex spiritu es creatus & limo: uno invisibili, altero visibili: uno sensibili, & altero insensibili. Quo modo ergo permisceri in te potuit spiritus & limus, atque ex diverso fieri res non diversa, ita ut in tanta convenientia misceretur spiritus & limus: ut cum caro atteritur, spiritus marceat; & cum spiritus affligitur, caro contabescat? Sed forsitan necdum praevales discutere temetipsum. Perpende, rogo, si vales, quo modo Rubrum mare virgà divisum est; quo modo petrae duritia percussione virgæ undas emanavit: quo modo Aaron virga sicca floruit: quo modo ex ejus genere veniens Virgo concepit: quo modo & * al. post in partu virgo permansit: quo modo quadrimanus mortuus iussione suscitatus, ligatus manibus ac pedibus de sepulcro exiit, quem postmodum solvi Dominus per discipulos iussit: quo modo idem Redemptor noster in vera carne atque ossibus resurgens, clausis ostiis ad discipulos intravit. Ecce haec investigare non vales, & tamen credis. Cur ergo de resurrectionis gloria disputando & discutendo dubitas, qui tam multa mysteria sine discussione credidisti? Qui tamen si resurrectionem carnis non credis, omnia sine causa credidisti: quia in hoc Angelorum spectaculo videris quidem velociter currere, sed postquam cursum peregeris, ne bravium accipias averlaris. Unde per Paulum dicitur: *Sic currite, ut comprehendatis.* Qui rursus ait: *Si in hac vita in Christo tantum sperantes sumus, miserabilio-*

Ps. 21. d

Ps. 62.

Ps. 103.

Ibidem.

Ps. 131.

Ez. 37. a

Os. 6. a

Ioan. 5. c

Phil. 3. d

1. Thef. 4. c

1. Cor. 15. c

* al. am-

plitudinem

Exod. 14. e

Num. 20.

Num. 17.

* al. post

partum

Ioan. 9. c

Ioan. 10. e

1. Cor. 9. f

1. Cor. 15. b

res sumus omnibus hominibus. Divina autem virtutis mysteria quæ comprehendere non possunt, non intellectu discutienda sunt, sed fide veneranda. Sciendum itaque nobis est, quia quidquid ratione hominis comprehendere potest, mirum esse jam non potest: sed sola est in miraculis ratio, potentia facientis. Ecce dum de resurrectione carnis loquimur, ab expositionis ordine paululum digressi sumus. Ad ea ergo quæ cepimus, redeamus. Habent autem interiores portæ vestibula, quæ viginti & quinque cubitis in longitudinem metiuntur. Si enim octo ter ducimus, ad viginti & quatuor pervenimus. Cui unus additur, ut viginti & quinque teneamus. Auditores etenim boni, qui quasi quædam vestibula sunt portarum, æternæ spei longanimitatem tenent, octavam diem in Trinitatis fide sustinent. Quæ Trinitas, quia unus est Deus, octo quidem per tria ducunt, sed in unitus Dei confessione solidantur. Plana sunt vestibula; quia humilia sunt corda bonorum auditorum. Habent longitudinem, quia in spei perseverant longanimitate. Viginti & quinque cubitis earum longitudo mensuratur; quia resurrectionem carnis in octava per Trinitatem credunt, & eandem sanctam Trinitatem unum esse Deum fatentur. Habent quoque quinque cubitos latitudinem; quia per vitam simplicem quæ quinque sensibus ducitur, circa amorem proximi dilatantur. Et notandum, quia postquam portarum vestibula superius alia dicta sunt, postmodum vestibulum quod quinque cubitis habet latitudinem exterius respicere dicitur: quia nimirum sunt auditores alij, qui intellectum interioris vitæ magis virtutibus proficiendo penetrant; & sunt quidam simplices, qui bene quidem, sed juxta sensus corporeos vivunt. Unde & exterius respicere dicuntur. Quasi enim extrâ respiciunt, quia juxta sensus corporeos vivunt. Sed tamen & exterius respicientes intus sunt; quia etsi sensus corporeos intelligendo transcendere nesciunt, fidem tamen atque charitatem humiliter tenent. Et intus ergo sunt in spiritali ædificiis per amorem, & quasi foris respiciunt per simplicitatem. Potest per vestibulum quod exterius respicit, fides inchoantium designari; & per vestibulum quod est interius, fides perfectorum, qui jam per eam in virtutibus emicant. Possunt etiam per vestibulum interius præcepta altiora: per vestibulum verò quod respicit exterius, præcepta adhuc minima figurari. Per vestibulum quippe itur ad gradus & ad portam: quia per præcepta prædicationis pertingunt ad virtutes atque aditum gratiæ celestis.

Coloss. 3. Cum verò jubetur aliis in cogitatione sua æterna meditari, caelestia sapere, eisque dicitur in psalmis & hymnis & canticis spiritalibus vivere, quasi interius vestibulum ostenditur, quod quinquaginta cubitis longitudine, & viginti quinque latitudine mensuratur. D: quibus numeris nunc tacemus: quia ex his jam multa superius diximus. Cum verò

1. Cor. 7. aliis præcipitur, *Vxor vir debitum reddat, similiter autem & uxor viro;* quasi vestibulum quod exterius respicit, designatur. Quod quamvis extra respiciat, tamen intus est: quia rudis auditor & adhuc agit quod carnis est, & tamen à bonorum numero alienus non est. Potest autem & per Orientis portam Dominus, & per Australem Judæa, per Aquilonis verò conversa Gentilitas designari. Sed hac in re quæstio animus pulsatur, cur in superiori narratione Prophetæ prius Orientalis, postmodum Aquilonis, ac deinde Austri porta descripta est. Cumque easdem portas in interiori atrio narraret, prius portam Austri, deinde Orientis, & tertio in loco descripsit Aquilonis. Cur autem non eundem ordinem quem cœperat, tenuit, sed hunc in portarum descriptione permutavit: ut & prius diceret Orientis portam, Aquilonis, & Austri; & postmodum Austri, Orientis & Aquilonis? Sed si Aquilonis

S. Greg. Tom. I.

A nomine Gentilitas designatur, cunctis studiosè legentibus liquet, quia ante synagogam Gentilitas fuit. Nam Hebræi ipsi, à quo Hebræi appellati sunt, *Gen. 10. 6* ex Gentibus est electus. Dicatur ergo porta Orientalis ante portam Aquilonis & Austri: quia in divinitate sua Dominus ante Gentilitatem & Judæam natus est, qui & ante omnia sæcula. Dicatur verò narratione subsequenti porta Austri, Orientis & Aquilonis: quia Redemptor noster in humana natura inter Judæam & Gentilitatem nasci dignatus est: quia & in fide synagogæ venit, & ante initium Ecclesiæ, quam ex Gentibus collegit. In prima ergo descriptione sit Orientalis porta ante portam Aquilonis & Austri: in secunda autem inter portam Austri & Aquilonis, Orientis porta nominetur: quia & ex divinitate antecessit omnia, & ex humanitate venit inter omnia: qui & decedentis Judææ finis factus est, & subsequenti Gentilitatis initium. Igitur quia ea quæ necdum dicta fuerant, ut, Domino largiente, potuimus, rimati sumus, & ea quæ sepius sunt replicata, transcurramus: nunc ad ea veniamus quæ sic jam per ordinem dicuntur, ut in eis pæne nihil de his quæ dicta sunt, replicetur. [*Et per singula gazophylacia ostium in frontibus portarum.*] Gazophylacia superius diximus corda doctorum, quæ scientiæ divitias servant. Frontes autem portarum sunt verba atque opera prædicatorum, in quibus eos foris agnoscimus, quales apud se intrinsecus vivant. Est autem ostium per gazophylacia singula in frontibus portarum: quia unusquisque doctor in corde auditoris intellectum aperit in dictis & operibus patrum. Cum enim Petri Apostoli prædicationem discutimus, cum Pauli verba perscrutamur, cum Joannis Evangelium investigamus, atque ex eorum verbis auditores nostros ad interiorem intellectum trahimus, quid aliud agimus, nisi ostium in portarum frontibus aperimus? Dicatur ergo: [*Per singula gazophylacia ostium in frontibus portarum:*] Quia si doctor hoc quod loquitur, Apostolorum dictis minimè confirmat, in frontibus portarum ostium non habet. Et si ostium non habet, dici jam gazophylacium spiritalis ædificij non potest: quia si intellectum non aperit, doctor non est. Cum verò auditores boni per ora docentium, Apostolorum dicta & opera cognoscunt, culpas suas apud semetipsos tacite reprehendunt, & lacrymis insequuntur omne quod se egisse iniquè meminerunt. Unde hic quoque de ostio quod est in frontibus portarum, subditur: [*Ibi lavabant holocaustum.*] Qui enim se per fidem in conversatione sancta Domino devoverunt, holocaustum Domino facti sunt. Sed quia adhuc multa in se de corruptibili sua carne patiuntur; quia adhuc in eis cordis munditia fordibus cogitationibus inquinatur, quotidie ad lacrymas redeunt, assiduis fletibus affliguntur. Sanctorum enim patrum dicta & facta considerant, & cum se indignos pensant, in portarum ostio holocaustum lavant. Ecce etenim quis pro timore omnipotentis Domini esse patiens devovit, nulli convicium pro convicio reddere, omnia æquanimiter tolerare, & tamen cum hunc contumelia ab ore proximi illata subito percusserit, turbatus fortè aliquid loquitur, quod loqui non debuit. Certè iste jam holocaustum est, sed adhuc inquinatum. Fortasse contra illatas contumelias patientiam exhibuit, tacitus permansit; sed tamen contra easdem contumelias quas portat, dolore tangitur, ejusque animus in charitate sauciatur. Patientia enim vera est, quæ & ipsum amat quem portat. Nam tolerare, sed odisse, non est virtus mansuetudinis, sed velamentum furoris. Hic itaque sæpe in cogitatione sua se judicat, reprehendit semetipsum quia dolet, nec tamen apud se prævalet obtinere ne doleat. Jam ergo per bonam devotionem holocaustum est, sed tamen per dolorem quo tangi-

Sup. hom. 18

Sup. hom. 17

tur, adhuc inquinatum. Alius ea quæ possidet apud semetipsum decrevit indigentibus cuncta tribuere, nil sibi met reservare, vitam suam soli supernæ gubernationi committere: sed dum præbet pauperibus quæ habet, fortasse cogitatio mentem subrepsit quæ dicit: Unde vives, si cuncta dederis? Nec tamen desistit tribuere: sed quod letus dare cœperat, postmodum tristis præbet. Quid hujus mens, nisi misericordiæ holocaustum est? sed tamen per tristitiam cogitationis inquinatum. Aut enim deliberare summa non debuit, aut post deliberationem nullo modo dubitare. Alius contemptam mundi superbiam, honores atque dignitates hujus sæculi decrevit vitare: ultimum appetit inter homines locum tenere, ut tantò excellentior inveniat in permanenti gloria, quantò humilior aspicitur in transiente vita. Is fortasse cum subito se à proximo despici agnoscat, dedignatur cur despicitur. Vult quidem esse in loco humili, sed tamen videri contemptibilis non vult. Hunc jam devotio elevat, sed adhuc infirmitas gravat. Jam ergo per devotionem holocaustum est, sed adhuc ex infirmitate inquinatum. Hi itaque qui in eis quæ optimè devoverunt, aliqua infirmitate sui culpâ tanguntur, cum per verba doctorum dicta patrum intelligunt, & in quanta culpa jaceant, agnoscent, seque ipsos pœnitentiæ lamentis afficiunt, holocaustum in ostio portarum lavant. Sciendum verò est, quia hoc inter sacrificium atque holocaustum distat, quòd omne holocaustum sacrificium est, sed non omne sacrificium holocaustum. In sacrificio etenim pars pecudis, in holocausto verò totum pecus offerri consueverat. Unde & holocaustum Latinâ linguâ totum incensum dicitur. Pensemus ergo quid est sacrificium, quid holocaustum. Cum enim quis suum aliquid Deo voverit, & aliquid non voverit, sacrificium est. Cum verò omne quod habet, omne quod vivit, omne quod sapit, omnipotenti Deo voverit, holocaustum est. Nam sunt quidam qui adhuc mente in hoc mundo retinentur, & tamen ex possessis rebus subsidia egentibus ministrant, oppressos defendere festinant. Isti in bonis quæ faciunt, sacrificium offerunt: quia & aliquid de actione sua Deo immolant, & aliquid sibi metipsis reservant. Et sunt quidam qui nihil sibi metipsis reservant, sed sensum, linguam, vitam, atque substantiam quam ceperunt, omnipotenti Domino immolant. Quid isti, nisi holocaustum offerunt; immo magis holocaustum fiunt? Israëliticus etenim populus primum sacrificium in Ægypto obtulit, secundum verò in eremo. Qui itaque adhuc mentem habet in sæculo, sed boni jam aliquid operatur, Deo sacrificium obtulit in Ægypto. Qui verò præsens sæculum deserit, & agit bona quæ valet, quasi jam Ægypto derelicta sacrificium præbet in eremo: quia repulso carnalium desideriorum * strepitu, in mentis suæ quiete atque solitudine Deo immolat quicquid operatur. Quamvis ergo, sicut dictum est, sacrificium sit etiam holocaustum, maius tamen est holocaustum sacrificio: quia mens quæ hujus mundi delectatione non premitur, totum in omnipotentis Dei sacrificio incendit quod habet. Sed sciendum nobis est, quia sunt quidam qui etiam sæculum relinquentes, totum quidem quod habent, offerunt, sed tamen in bonis quæ agunt, minimè compunguntur: & quidem bonum quod agunt, holocaustum est, sed quia flere ac semetipsos dijudicare nesciunt, seque ex amore ad lacrymas non accendunt, perfectum eorum holocaustum non est. Hinc per Psalmistam dicitur: *Memor sit omnis sacrificij tui, & holocaustum tuum pingue fiat.* Holocaustum quippe siccum, est bonum opus quod orationis lacrymæ non infundunt. Holocaustum verò pingue est, quando hoc quod bene agitur, corde humili etiam per lacrymas irrigatur. Unde rursus dicitur: *Holocausta medullata offer-*

Ex. 12. 27. 13

* al.
tumultu

Ps. 19. 4

Ps. 65. 7

ram tibi. Quisquis enim bonum opus agit, sed omnipotentis Dei amore atque desiderio flere nescit, holocaustum habet, sed medullam in holocausto non habet. Qui verò bona operatur, & visioni jam creatoris sui inhiat, a que ad æternæ contemplationis gaudia pervenire festinat, seque ipsum ex amore quo accenditur, in fletibus mactat, holocausta Domino medullata dedit. Studendum ergo nobis est & mala funditus relinquere, & bona quæ sufficimus, operari, atque in ipsis bonis quæ agimus, amore æterni luminis compungi. Ipse enim cordis tenebras discutit amor lucis, ut subtilius videre valeamus, ne qua in bonis quæ agimus, prava misceantur. Considerandum nobis quippe est opus nostrum quale sit, quæ cogitatio in opere, quæ intentio in cogitatione. Et cum nostro bono operi admixtum aliquid malitiæ, vel prave delectationis agnoscamus, redeamus ad lacrymas, lavemus holocaustum. Sunt autem quidam, qui semetipsos in magnis actionibus Domino devoverunt, atque ad tantam perfectionem perveniunt, ut ab eis nulla unquam difficultate flectantur, quatenus à deliberatione castitatis nequaquam caro in prave cogitationis delectatione animum sternat. Nam & si quando per suggestionem pulsati, surgere non permittitur, quia vigore judicij calcatur. In deliberatione quoque patientiæ nec sermo inordinatus ab ore prodeat, nec dolor tacitus animum premit, ut in largitate elemosynæ nulla inopie suspicio tristitiam generet, ut in deliberatione humilitatis nullus despectus animum mordeat. Sed cum jam in his quæ rectè devoverunt, sese fortiter exhibent, priora tamen peccata quæ ab ipsis ante bonam deliberationem perpetrata sunt, ad memoriam reducant, & plangunt quicquid illicitè se egisse meminerunt. Hi itaque per vitam quam tenent, holocaustum sunt, sed per vitam quam antè tenuerunt, inquinatum. Lavant ergo holocaustum in ostio portarum: quia in intellectu quem ceperunt de dictis patrum, lamentis se quotidianis afficiunt, & mundant vitam lacrymis, quam pravis aliquando actibus inquinaverunt. Nos itaque inter hæc ad vitam præteritam mentis oculos reducamus, reminiscamur qui fuimus, quum mundi hujus concupiscentias sequeremur. Et si jam Domino toto corde servimus: quia nos peccasse meminimus, desceamus, in fletibus lavemus holocaustum. Ecce, omnipotenti Deo devovimus castitatem nostram: sed si adhuc immunda cogitatio mentem inquinat, redeamus ad lacrymas, lavemus holocaustum. Ecce, patientiam nos servare decrevimus: si adhuc ira perturbat, si mentem tacitus dolor excruciat, redeamus ad lacrymas, lavemus holocaustum. Ecce, jam novimus possessa tribuere, atque in hoc mundo humilem locum tenere: si qua adhuc animum inopia suspicio deprimit, si despectus proximi in aliqua nos indignatione confundit, redeamus ad lacrymas, lavemus holocaustum. Magnus est enim creatori nostro ad recipiendos fletus humilium, misericordiæ sinus. Ubi enim innumerabilium hominum fletus suscepti sunt, ibi locum suum inventuræ sunt & lacrymæ nostræ. Pensemus quid per alium Prophetam dicitur: *Et erit qui offenderit ex eis in illa die quasi David, & domus David quasi Dei, sicut angelus Domini in conspectu ejus.* Hæc est dies misericordiæ, quæ nobis de adventu Redemptoris nostri promissa est. Qui itaque offenderit, erit quasi David; quia peccator ad pœnitentiam redit: domus autem David, quasi Dei; quia reversus quisque ad justitiam, habitatio efficitur creatoris sui, ut sit sicut angelus in conspectu ejus; quia misericordiæ viscera quæ in se expertus est, annuntiando & aliis propinat. Hinc etiam paulò post illic dicitur: *In die illa erit fons patens domus David habitantibus Hierusalem, in ablutionem peccato-*

Zach. 11. 4

Zach. 13.

ris & menstruata. Fons quippe occultus est unigenitus Patris invisibilis Deus. Fons verò patens est idem Deus incarnatus. Qui fons patens rectè domus David dicitur: quia ex David genere noster ad nos Redemptor processit. Hierusalem verò visio pacis interpretatur. Hi autem Hierusalem habitant, qui in visione pacis intimè mentem figunt. Peccator verò & menstruata, est vel is qui delinquit in opere, vel mens quæ labitur in prava cogitatione. Menstruata namque ista pollutio est: quia & aliena carne non tangitur, & sua carne inquinatur. Sic itaque, sic est omnis anima, quæ etsi malum opus non agit, pollutam tamen cogitatione sorescit. Unde etiam per Prophetam alium sub Judææ specie de anima immundis desiderii occupata dicitur: *Omnes qui quarunt eam, non deficient, in mensuris ejus invenient eam.* Maligni quippe spiritus quærentes non deficient, cum inferre perditionem cupiunt, & nulla bonæ cogitationis rectitudine repelluntur. Atque in mensuris suis animam inveniunt, quando in pollutis cogitationibus positam facilè ad perversam operationem trahunt. Dicitur ergo: *In die illa erit fons patens domus David habitantibus Hierusalem, in ablutionem peccatoris & menstruata.* quia apertus jam nobis est fons misericordie Redemptor noster, qui in domo David incarnari dignatus est, ut peccatorem laveret & perverso opere, & menstruata mentem diluaret ab immunda cogitatione. Patet igitur fons; curramus cum lacrymis, lavemur in hoc fonte pietatis. In hoc fonte ipse quoque David lotus est, cum rediit ad lamenta penitentiae post maculas gravis culpæ. Ipsum quippe invenire fontem quærebat, cum diceret: *Redde mihi latitiam salutaris tui.* & spiritu principali confirmamur.

Hier. 2. c

* al. conversationis

Zach. 13.

Ff. 50.

Luc. 7. g

* al. coram omnibus lavit

Mat. 26. f

Luc. 2. e

* al. felix ille volutatus est

Jesum enim Hebræicè, Latine salutaris dicitur. Et quid est quod sibi lætiam Jesus reddi postulabat, nisi quod hunc ante culpam contemplari consueverat, ejusque contemplationis gaudia in culpa perdidit: Unde rectè post penitentiam, visionis ejus lætiam sibi reddi quærebat. In hoc fonte misericordie lota est Maria Magdalene, quæ prius famosa peccatrix, postmodum lavit maculas lacrymis, deterit maculas corrigendo mores. In hoc fonte misericordie omnibus aperto lavit Petrus quod negaverat; quia slevit amare. In hoc fonte misericordie in fine suo lotus est Iatro, qui semetipsum in morte reprehendens, à culpa sua ablutus est confessione veritatis. Cur igitur pigri sumus? cur torpentes & frigidi remanemus, qui in hoc fonte pietatis tantos jam se lavisse cognovimus? Ergone de emundatione nostra desperabimus, qui tot exempla misericordie in pignore tenemus? & cessamus veniam quærere, atque cum lacrymis fiduciam habere, qui tantorum jam emundationem spei nostræ pignus accepimus? Quærere enim misericordie fontem deberemus, etiam si clausus esset. Patet nunc, & negligimus. Mittamus oculos fidei in mundum universum, consideremus quanti peccatores diebus ac noctibus per lamenta in hoc fonte misericordie lavantur, quanti post tenebras ad lucem, quanti post maculas ad munditiam redeunt. Curramus ergo cum talibus post mortis tenebras ad aquam vitæ: consideremus quantum peccavimus, quantum quotidie peccamus, atque ut appareamus mundi post culpas, lavemus holocaustum. Ad hæc agenda adest gratia Redemptoris nostri, qui vivit & regnat in sæcula sæculorum. Amen.

HOMILIA XXI.

Ezech. c. 40. v. 39. *Et in vestibulo portæ, duæ mensæ hinc, & duæ mensæ inde: ut immoletur super eas holocaustum, & pro peccato, & pro delicto. Et ad latus exterius, quod ascendit ad ostium*

A porta quæ pergit ad Aquilonem, duæ mensæ: & ad latus alterum ante vestibulum portæ, duæ mensæ. Quatuor mensæ hinc, & quatuor mensæ inde per latera portæ. Octo mensæ erant, super quas immolabant. Quatuor autem mensæ ad holocaustum de lapidibus quadris extructa, longitudine cubiti unius & dimidij, & latitudine cubiti unius & dimidij, & altitudine cubiti unius, super quas ponunt vasa in quibus immolatur holocaustum & victima. Et labia earum palmi unius, reflexa intrinsecus per circuitum. Super mensas autem, carnes oblationis.

B Quid sumus de mysticis sensibus Ezechielis prophetæ locuturi, qui ipsa ejus historie verba vix capimus? Ecce etenim dicit: [*Et in vestibulo portæ, duæ mensæ hinc, & duæ mensæ inde: ut immoletur super eas holocaustum, & pro peccato, & pro delicto. Et ad latus exterius, quod ascendit ad ostium portæ quæ pergit ad Aquilonem, duæ mensæ: & ad latus alterum ante vestibulum portæ, duæ mensæ. Quatuor mensæ hinc, & quatuor mensæ inde per latera portæ. Octo mensæ erant, super quas immolabant.*] In quibus videlicet verbis magna caligo dubietatis oritur, utrum hæc de una porta qualibet, an de duabus, aut de singulis portis dicantur. Sed dum quaternæ mensæ per latera describuntur, ac postmodum in summa conclusionis dicitur: [*Octo mensæ erant super quas immolabant;*] patet quia hoc spiritus non de singulis portis quas superius descripserat, dicat: quia si portæ sex superius enarrate, quaternas mensas per latera haberent, simul omnes non octo, sed quadraginta & octo dicerentur. Rursum si hoc de una dicitur, magno obstaculo nostra intelligentia reverberatur, quod post descriptum portæ vestibulum, ubi duæ mensæ hinc, & duæ mensæ inde esse narratæ sunt, adhuc ad latus exterius, quod ascendit ad ostium portæ quæ pertingit ad Aquilonem, duæ mensæ esse memorantur; atque subjungitur: [*Et ad latus alterum ante vestibulum duæ mensæ.*] Si enim intra vestibulum portæ, binæ per latera mensæ erant, cum subditur: [*Et ad latus exterius duæ mensæ, atque ad latus alterum ante vestibulum duæ mensæ,*] inter quas etiam porta quæ respicit viam Aquilonis, esse memoratur: profectò patet aliud vestibulum intrinsecus, atque aliud extrinsecus fuisse: quia & prius porta interior, & postmodum hoc in loco exterior Aquilonis porta describitur. Nam cum tres portas superius descripserat, tres quoque alias interioris atrij esse memoravit, quarum extremam Aquilonis portam narraverat: sed ut prædictum est, atrij interioris. Nunc ergo cum duæ mensæ hinc in portæ vestibulo, & duæ mensæ inde describuntur, adhuc de eadem interiori porta sermo contexitur; quippe cum protinus subinfertur, quia [*ad latus exterius, quod ascendit ad ostium portæ quæ pertingit ad Aquilonem, duæ mensæ: & ad latus alterum ante vestibulum portæ, duæ mensæ.*] Porta ergo interior binas per latera in vestibulo mensas habere descripta est, & porta exterior similiter binas. Quatuor autem hinc, & quatuor inde mensæ pariter fiunt, dum per latera singula binæ in vestibulo portæ interioris, & binæ hinc & inde exterioris in Aquilonis porta describuntur: quæ simul omnes octo sunt, in quibus immolatur. His itaque de exteriori narratione discussis, ad spiritalem intellectum sermo redeat: qui tantò jam esse, largiente Domino, facilius debet, quantò nos exterioris descriptionis ignorantia non angustat. Possunt etenim portarum nomine, sicut superius dictum est, sancti prædicatores intelligi, ut vestibulum portæ sit populus.